

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 14ης Ιουλίου 1994 *

Στην υπόθεση T-77/92,

Parker Pen Ltd, εταιρία αγγλικού δικαίου με έδρα το Newhaven του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την Carla Hamburger, δικηγόρο Άμστερνταμ, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Marc Loesch, 11, rue Goethe,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Berend-Jan Drijber, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλή, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως 92/426/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 15ης Ιουλίου 1992, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/32. 725 — Viho/Parker Pen, ΕΕ L 233, σ. 27), ή, επικουρικώς, την ακύρωση ή τη μείωση του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Schintgen, Πρόεδρο, R. García-Valdecasas, H. Kirschner, B. Vesterdorf και C. W. Bellamy, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 3ης Μαΐου 1994,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

- 1 Η Parker Pen Ltd (στο εξής: Parker), εταιρία αγγλικού δικαίου, κατασκευάζει μεγάλη ποικιλία στυλογράφων και άλλων ομοειδών αντικειμένων, τα οποία πωλεί σε όλες τις χώρες της Ευρώπης, όπου αντιπροσωπεύεται είτε από θυγατρικές εταιρίες είτε από ανεξάρτητους διανομείς.

- 2 Η Herlitz AG (στο εξής: Herlitz), εταιρία γερμανικού δικαίου, κατασκευάζει μεγάλη ποικιλία ειδών γραφείου και συναφών προϊόντων και διανέμει επίσης προϊόντα άλλων κατασκευαστών, μεταξύ των οποίων και προϊόντα της Parker.

- 3 Η Viho Europe BV (στο εξής: Viho), εταιρία ολλανδικού δικαίου, εισάγει και εξάγει, ιδίως στα κράτη μέλη, είδη γραφείου και φωτοαντιγραφικό υλικό.

- 4 Το 1986, η Parker και η Herlitz συνήψαν σύμβαση διανομής, η οποία υπογράφηκε στις 29 Ιουλίου από την Parker και στις 18 Αυγούστου από τη Herlitz. Το σημείο 7 της συμβάσεως είχε ως εξής: «Herlitz wird Parker-Artikel ausschließlich in der Bundesrepublik Deutschland vertreiben. Jeglicher Vertrieb über die Landesgrenzen hinaus ist Herlitz untersagt bzw. nur mit schriftlicher Erlaubnis durch Parker gestattet. » («Η Herlitz θα διανέμει τα προϊόντα Parker αποκλειστικά εντός της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Δεν επιτρέπεται να πωλεί προϊόντα Parker πέραν των εθνικών συνόρων παρά μόνον κατόπιν γραπτής αδείας της Parker.»)

- 5 Στις 19 Μαΐου 1988, η Viho υπέβαλε, δυνάμει του κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25, στο εξής: κανονισμός αριθ. 17), καταγγελία κατά της Parker, με την οποία προσήψε στην τελευταία ότι απαγόρευε στους διανομείς της να εξάγουν τα προϊόντα της, ότι είχε καταστήσει την κοινή αγορά σε εθνικές αγορές των κρατών μελών και ότι διατηρούσε στις εθνικές αγορές τεχνητά υψηλές τιμές για τα προϊόντα της.

- 6 Στις 20 Απριλίου 1989, η Viho ζήτησε από την Herlitz GmbH & Co KG, γερμανική θυγατρική εταιρία ελεγχόμενη κατά 100 % από τη Herlitz, να της παραδώσει προϊόντα Parker. Η Herlitz GmbH, με τηλεαντίγραφο της 24ης Απριλίου 1989, απάντησε τα εξής: «Με λύπη μας σας πληροφορούμε ότι δεν έχουμε την άδεια να εξάγουμε τα ανωτέρω προϊόντα. Λυπούμαστε που δεν μπορούμε να ικανοποιήσουμε το αίτημά σας.»

- 7 Η Viho απάντησε αυθημερόν στον διευθυντή εξαγωγών της Herlitz ως εξής: «Αν αντιλαμβανόμαστε σωστά το τηλεαντίγραφο σας, η Herlitz GmbH δεν είναι εξουσιοδοτημένη από τους παραγωγούς, διανομείς προϊόντων εκτός των προϊόντων Herlitz, να εξάγει τα προϊόντα αυτά προς οποιαδήποτε άλλη χώρα, όχι διότι η Herlitz δεν επιθυμεί να πραγματοποιήσει εξαγωγές αλλά απλώς και μόνο λόγω του ότι η Herlitz έχει δεσμευθεί έναντι άλλων με τους περιορισμούς αυτούς. Αν τα ανωτέρω αληθεύουν, παρακαλούμε να μας το επιβεβαιώσετε το συντομότερο δυνατόν με τηλετύπημα ή τηλεαντίγραφο. Αν τα ανωτέρω δεν είναι ακριβή, παρακαλούμε να μας δώσετε περαιτέρω εξηγήσεις.»

- 8 Με τηλεαντίγραφο της 25ης Απριλίου 1989, ο διευθυντής εξαγωγών της Herlitz απάντησε στη Viho τα εξής: «Η Herlitz παράγει η ίδια το 80 % περίπου των προϊόντων που πωλεί. Από το 20 % των προϊόντων που κατασκευάζονται από άλλες επιχειρήσεις, ορισμένα προϊόντα μπορούμε να τα πωλούμε στο εξωτερικό, όχι όμως και αυτά που ζητήσατε. Οι περισσότεροι ευρωπαίοι προμηθευτές προϊόντων μάρκας κύρους έχουν συνάψει συμφωνίες αποκλειστικής πώλησης σε κάθε χώρα και, κατά συνέπεια, απαγορεύουν την εξαγωγή των συγκεκριμένων προϊόντων προς χώρες εντός των οποίων έχουν ήδη συνάψει συμφωνία. Δεν είναι ότι δεν επιθυμούμε να σας παραδώσουμε τα εν λόγω προϊόντα, αλλά έχουμε δεσμευθεί με σύμβαση. Ελπίζουμε στην κατανόησή σας.»

- 9 Επ' ευκαιρία ελέγχου που πραγματοποιήθηκε στις 19 και 20 Σεπτεμβρίου 1989 στην εταιρία Herlitz, οι υπάλληλοι της Επιτροπής ανακάλυψαν το κείμενο της συμφωνίας διανομής που συνάφθηκε το 1986.

- 10 Στις 28 Σεπτεμβρίου 1989, η Parker πληροφόρησε τη Herlitz ότι το σημείο 7 της εν λόγω συμφωνίας κατηγορείτο και, στις 18 Δεκεμβρίου 1989, η Parker απέστειλε στη Herlitz τροποποιημένο σχέδιο της συμβάσεως συνεργασίας τους, εξηγώντας ότι επιβάλλονταν ορισμένες τροποποιήσεις για νομικούς λόγους.

- 11 Στις 21 Ιανουαρίου 1991, η Επιτροπή απηύθυνε στην Parker ανακοίνωση αιτιάσεων.

- 12 Στις 22 Μαΐου 1991, η Viho υπέβαλε κατά της Parker νέα καταγγελία, η οποία πρωτοκολλήθηκε στην Επιτροπή στις 29 Μαΐου 1991 και με την οποία υποστήριξε ότι η πολιτική διανομής που εφάρμοζε η Parker, υποχρεώνοντας τις θυγατρικές της εταιρίες να διανέμουν τα προϊόντα Parker μόνο στα εδάφη για τα οποία ήταν εξουσιοδοτημένες, συνιστούσε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Με απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 1992, η Επιτροπή απέρριψε την καταγγελία αυτή.
- 13 Κατόπιν των παρατηρήσεων που διατύπωσε η Parker στις 16 Απριλίου και στις 31 Μαΐου 1991 απαντώντας στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες ακρόαση στις 4 Ιουνίου 1991.
- 14 Στις 15 Νοεμβρίου 1991, το διοικητικό συμβούλιο της Parker ζήτησε από την Επιτροπή μετάφραση προς τα αγγλικά των πρακτικών της ακροάσεως της 4ης Ιουνίου 1991.
- 15 Στις 15 Ιουλίου 1992, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 92/426/ΕΟΚ, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/32. 725 — Viho/Parker Pen, ΕΕ L 233, σ. 27), το διατακτικό της οποίας έχει ως εξής:

«Άρθρο 1

Η Parker Pen Ltd και η Herlitz AG έχουν παραβεί το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, δεδομένου ότι περιέλαβαν ρήτρα απαγόρευσης των εξαγωγών σε συμφωνία που έχουν συνάψει μεταξύ τους.

Άρθρο 2

Στις επιχειρήσεις που αναφέρονται κατωτέρω επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα:

— στην Parker Pen Ltd πρόστιμο ύψους 700 000 (επτακόσιες χιλιάδες) ECU,

— στην Herlitz AG πρόστιμο ύψους 40 000 (σαράντα χιλιάδες) ECU.

(παραλειπόμενα)

Άρθρο 3

Η Parker δεν λαμβάνει κανένα μέτρο που έχει το ίδιο αντικείμενο ή το ίδιο αποτέλεσμα με τη διαπιστωθείσα παράβαση της Συνθήκης.»

- 16 Υπ' αυτές ακριβώς τις συνθήκες, η προσφεύγουσα, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 24 Σεπτεμβρίου 1992, άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 17 Με το δικόγραφο της προσφυγής, η προσφεύγουσα ζήτησε να τύχουν εμπιστευτικής μεταχειρίσεως τα στοιχεία που αφορούν τους κύκλους εργασιών της και τα μερίδια που κατέχει στην αγορά και να μη δημοσιοποιηθούν ούτε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ούτε με το προοριζόμενο προς δημοσίευση κείμενο της αποφάσεως του Πρωτοδικείου, ούτε σε κανένα παρεμβαίνοντα διάδικο ή τρίτον.

- 18 Το Πρωτοδικείο (πρώτο τμήμα), κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Ζήτησε, ωστόσο, από την Επιτροπή να προσκομίσει το κεκυρωμένο πρωτότυπο της προσβαλλομένης αποφάσεως. Το Πρωτοδικείο δέχθηκε επίσης το αίτημα της Parker περί εμπιστευτικής μεταχειρίσεως.
- 19 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση της 3ης Μαΐου 1994.

Αιτήματα

- 20 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- 1) να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής, της 15ης Ιουλίου 1992, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/32. 725 — Viho/Parker Pen), η οποία απευθυνόταν στην Parker και παραλήφθηκε από την τελευταία αυθημερόν·
  - 2) επικουρικώς, να ακυρώσει την επίδικη απόφαση καθόσον επιβάλλει στην Parker πρόστιμο ύψους 700 000 ECU·
  - 3) επικουρικότερον, να καθορίσει το ύψος του προστίμου στο συμβολικό ποσό του 1 ECU ή, τουλάχιστον, να το μειώσει ουσιωδώς σύμφωνα με την αρχή της επιείκειας·
  - 4) να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα·
  - 5) να υποχρεώσει την Επιτροπή να καταβάλει στην Parker το σύνολο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε για τη σύσταση ασφαλείας όσον αφορά την πληρωμή του προστίμου.

21 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- 1) να απορρίψει ως απαράδεκτο το αίτημα με το οποίο ζητείται να υποχρεωθεί η Επιτροπή να καταβάλει στην Parker τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε για τη σύσταση ασφαλείας όσον αφορά την πληρωμή του προστίμου·
- 2) κατά τα λοιπά, να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·
- 3) να καταδικάσει την Parker στα δικαστικά έξοδα.

Επί των αιτημάτων με τα οποία ζητείται, κυρίως, η ακύρωση της αποφάσεως και, επικουρικώς, η μείωση του προστίμου

- 22 Προς στήριξη των αιτημάτων αυτών, η προσφεύγουσα προβάλλει κατ' ουσίαν τέσσερις λόγους ακυρώσεως. Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως συνίσταται στην παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης· ο δεύτερος λόγος συνίσταται στην ανεπαρκή αιτιολόγηση της προσβαλλομένης αποφάσεως· ο τρίτος λόγος συνίσταται στην παράβαση των τυπικών και διαδικαστικών κανόνων καθόσον, αφενός, η διαδικασία εκδόσεως της αποφάσεως ήταν παράτυπη και, αφετέρου, τα πρακτικά της ακυρώσεως δεν κοινοποιήθηκαν στην προσφεύγουσα στην αγγλική γλώσσα· ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως συνίσταται στην παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού αριθ. 17.
- 23 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος της προσφεύγουσας, ενώπιον του κεκρωμένου πρωτοτύπου της προσβαλλομένης αποφάσεως, το οποίο προσεκόμισε η Επιτροπή κατόπιν αιτήσεως του Πρωτοδικείου, δήλωσε ότι παραιτείται από τον λόγο ακυρώσεως που συνίσταται στην παραβίαση των διαδικαστικών κανόνων που διέπουν την έκδοση των αποφάσεων της Επιτροπής.

Επί του λόγου ακυρώσεως που συνίσταται στην παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης

- 24 Ο λόγος ακυρώσεως που συνίσταται στην παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, χωρίζεται σε δύο σκέλη. Πρώτον, η προσφεύγουσα, χωρίς να αμφισβητεί την ύπαρξη της ρήτηρας απαγορεύσεως των εξαγωγών, προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν απέδειξε τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. Δεύτερον, η προσφεύγουσα θεωρεί ότι, εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή δεν είχε συμφέρον να συνεχίσει τη διαδικασία κατά της Parker.

— Ως προς τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών

- 25 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η ρήτρα απαγορεύσεως των εξαγωγών, αφενός, δεν ήταν ικανή να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και, αφετέρου, δεν εφαρμόστηκε.

Όσον αφορά τον αισθητό επηρεασμό του εμπορίου

— Συνοπτική έκθεση της επιχειρηματολογίας των διαδίκων

- 26 Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει, καταρχάς, ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, μια συμφωνία η οποία από την ίδια της τη φύση αποτελεί περιορισμό του ανταγωνισμού δεν εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης όταν δεν έχει παρά αμελητέα επίπτωση επί των αγορών (αποφάσεις της 9ης Ιουλίου 1969, 7/69, Völk, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 91, σκέψη 7, και της 1ης Φεβρουαρίου 1978, 19/77, Miller κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1978, σ. 47, σκέψη 7).

- 27 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, προκειμένου να εκτιμήσει τη θίγουσα τον ανταγωνισμό συμπεριφορά της Parker, όφειλε να προβεί σε εμπειριστατωμένη έρευνα της δομής και της λειτουργίας της οικείας αγοράς (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Μαρτίου 1992, T-68/89, T-77/89 και T-78/89, SIV κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-1403, σκέψη 159). Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν προσδιορίζει, με την απόφασή της, την οικεία γεωγραφική αγορά, περιοριζόμενη στην απαρίθμηση των μεριδίων της αγοράς τα οποία κατέχει η Parker στα διάφορα κράτη μέλη και αναφερόμενη στο «[συνολικό] μερίδιο αγοράς για την Κοινότητα». Η προσφεύγουσα εικάζει ότι η Επιτροπή θεώρησε σιωπηρώς ως οικεία γεωγραφική αγορά τη Γερμανία.
- 28 Καταρχάς, η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ 1986, C 231, σ. 2, στο εξής: ανακοίνωση), η σχετική γεωγραφική αγορά είναι η εντός της Κοινότητας περιοχή στην οποία η συμφωνία παράγει αποτελέσματα. Η προσφεύγουσα θεωρεί, κατά συνέπεια, ότι η Επιτροπή όφειλε να θεωρήσει ότι η οικεία γεωγραφική αγορά συνίσταται στο έδαφος της Κοινότητας, δεδομένου ότι οι στυλογράφοι της και τα λοιπά ομοειδή προϊόντα κατασκευής της αγοράζονται και πωλούνται κανονικά σε όλα τα κράτη μέλη.
- 29 Το μερίδιο όμως που κατέχει η Herlitz, διανομέας της προσφεύγουσας στην εν λόγω αγορά, η οποία είναι, κατά την προσφεύγουσα, η αγορά που πρέπει εν προκειμένω να ληφθεί υπόψη σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 1983, 107/82, AEG κατά Επιτροπής (Συλλογή 1983, σ. 3151, σκέψη 58), αντιπροσωπεύει, εντός της Κοινότητας, ποσοστό (...) ¹ %. Υπενθυμίζοντας ότι, σύμφωνα με την προαναφερθείσα απόφαση Miller κατά Επιτροπής (σκέψη 9), μια επιχείρηση που κατέχει στην οικεία αγορά μερίδιο 5 % είναι αρκετά μεγάλη ώστε η συμπεριφορά της να μπορεί, καταρχήν, να επηρεάσει το εμπόριο, η προσφεύγουσα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η επίδικη συμφωνία δεν μπορούσε να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

1 — Οι αριθμοί και τα στοιχεία εντός παρενθέσεων παραλείπονται στο μη εμπιστευτικό κείμενο της αποφάσεως.

- 30 Στη συνέχεια, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη της όχι μόνον το μερίδιο της αγοράς που κατέχει η Herlitz, αλλά επίσης και το ύψος του κύκλου εργασιών που πραγματοποιεί. Κατά το χρονικό, όμως, διάστημα από 1ης Μαρτίου 1987 έως 28 Σεπτεμβρίου 1989, περίοδο κατά την οποία η απαγόρευση των εξαγωγών περιεχόταν στη συμφωνία, ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε η Parker στα κράτη μέλη ήταν περίπου της τάξεως των (...) ECU ετησίως κατά μέσον όρο, οι δε πωλήσεις της Parker προς τη Herlitz κατά το ίδιο χρονικό διάστημα ανέρχονταν ετησίως κατά μέσον όρο στο ποσό των (...) ECU. Κατά συνέπεια, οι πωλήσεις ειδών Parker που πραγματοποίησε η Herlitz ήταν κατώτερες του (...) % των συνολικών ετησίων πωλήσεων της Parker εντός της Κοινότητας κατά την εν λόγω περίοδο.
- 31 Τέλος, η προσφεύγουσα αρνείται ότι κατέχει ισχυρή θέση στην αγορά. Παρατηρεί συναφώς ότι ο κύκλος εργασιών της παγκοσμίως δεν υπερέβη τα (...) ECU το 1989, ότι ο κύκλος εργασιών της όσον αφορά την Κοινότητα ήταν το 1991 μόνο (...) ECU και ότι οι ανεξάρτητοι διανομείς που εξασφαλίζουν τη διανομή των ειδών της εντός της Κοινότητας είναι κυρίως θυγατρικές εταιρίες ήσσονος σημασίας.
- 32 Η προσφεύγουσα αναγνωρίζει μεν ότι η υπό κρίση περίπτωση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της ανακοινώσεως, παρατηρεί όμως ότι η ανακοίνωση αυτή τονίζει ρητώς ότι ο ποσοτικός ορισμός του «αισθητού» που δίδεται από την Επιτροπή δεν έχει απόλυτη αξία και ότι είναι απολύτως δυνατόν, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, οι συναπτόμενες μεταξύ επιχειρήσεων συμφωνίες να μην επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών ή τον ανταγωνισμό παρά μόνον σε αμελητέο βαθμό και, κατά συνέπεια, να μην εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ακόμα και όταν τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που αποτελούν το αντικείμενο των συμφωνιών αυτών αντιπροσωπεύουν ποσοστό μεγαλύτερο του 5 % της αγοράς του συνόλου των εν λόγω προϊόντων ή υπηρεσιών στην περιοχή της κοινής αγοράς που επηρεάζεται από τις συμφωνίες αυτές και όταν ο συνολικός κύκλος εργασιών τον οποίον πραγματοποιούν κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου οικονομικού έτους οι μετέχουσες στις συμφωνίες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 200 εκατομμύρια ECU.
- 33 Η προσφεύγουσα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η επίδικη συμφωνία δεν ήταν ικανή να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, δεδομένου ότι η δυνητική επίπτωσή της επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου ήταν στην ουσία

ανύπαρκτη λόγω του ότι η Parker εφάρμοζε όμοιες τιμές χονδρικής πωλήσεως στα διάφορα κράτη μέλη, το μερίδιο που κατείχε η Herlitz στην αγορά ήταν ασήμαντο, ο δε σχετικός κύκλος εργασιών πολύ μικρός.

34 Η καθής παρατηρεί ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί την ύπαρξη της ρήτηρας απαγορεύσεως των εξαγωγών και υποστηρίζει, πρώτον, ότι, σύμφωνα με την ανακοίνωση, λαμβάνεται υπόψη «ο συνολικός ετήσιος κύκλος εργασιών των μετεχουσών επιχειρήσεων», ήτοι του προμηθευτή και του διανομέα, δεδομένου ότι ο κύκλος εργασιών είναι το μόνο στοιχείο που επιτρέπει την εκτίμηση της οικονομικής ισχύος των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Η καθής αναφέρει συναφώς ότι, το 1988, ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε η Parker παγκοσμίως ανήλθε σε (...) ECU, ενώ ο συνολικός κύκλος εργασιών της Herlitz ήταν (...) ECU. Αυτοί οι κύκλοι εργασιών, συνυπολογιζόμενοι, είναι τόσον υψηλοί ώστε αποκλείουν την υπαγωγή της συμφωνίας στην ευνοϊκή ρύθμιση της ανακοινώσεως.

35 Στη συνέχεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι η ανακοίνωση αυτή δεν έχει εξάλλου εφαρμογή στην υπό κρίση περίπτωση, δεδομένου ότι, στην αγορά των στυλογράφων και ομοειδών αντικειμένων μέσης και υψηλής κατηγορίας τιμών η Parker κατέχει κατά μέσον όρο το (...) % της αγοράς εντός της Κοινότητας και το (...) % περίπου της γερμανικής αγοράς. Η καθής θεωρεί ότι ήταν περιττό να υπολογιστεί χωριστά το μερίδιο που κατέχει η Herlitz στη γερμανική αγορά, δεδομένου ότι η Herlitz πραγματοποιεί το (...) % περίπου των πωλήσεων προϊόντων Parker εντός της Κοινότητας, πράγμα το οποίο αρκεί προς απόδειξη του ότι, στη γερμανική αγορά, η Herlitz ήταν σημαντικός πελάτης της Parker.

36 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι δικαιολογημένα μπορεί η Parker να θεωρηθεί ως όμιλος κατέχων ισχυρή θέση, λαμβανομένων υπόψη του μεγέθους του και του μεριδίου που κατέχει κατά μέσον όρο στην κοινοτική αγορά. Η διαπίστωση που περιέχεται στο σημείο 4 της αποφάσεως, ότι δηλαδή δεν διαπιστώθηκε ωστόσο η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως, δεν μεταβάλλει τη νομική κατάσταση της Parker.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 37 Πρέπει να υπενθυμιστεί, προκαταρκτικώς, ότι, στην υπό κρίση περίπτωση, είναι δεδομένο ότι η προσφεύγουσα συνήψε το 1986 με τη Herlitz συμφωνία περιλαμβάνουσα ρήτρα απαγορεύσεως των εξαγωγών. Όμως, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι «η ρήτρα απαγορεύσεως των εξαγωγών, από την ίδια της τη φύση, αποτελεί περιορισμό του ανταγωνισμού, ανεξαρτήτως του αν έχει υιοθετηθεί με την πρωτοβουλία του προμηθευτή ή του πελάτη του, δεδομένου ότι ο συμφωνηθείς από τους συμβαλλομένους σκοπός είναι η προσπάθεια απομονώσεως τμήματος της αγοράς» (βλ. προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου Miller κατά Επιτροπής, σκέψη 7, και, τελευταία, τη λεγομένη απόφαση «χαρτοπολτού» του Δικαστηρίου, της 31ης Μαρτίου 1993, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 και C-125/85 έως C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1307, σκέψη 176).
- 38 Όστόσο, για τις συμπεριφορές που θίγουν τον ανταγωνισμό, η Επιτροπή δεν μπορεί να επιβάλει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, κυρώσεις παρά μόνον αν οι συμπεριφορές αυτές είναι ικανές να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.
- 39 Για να είναι, όμως, ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, πρέπει μια απόφαση, συμφωνία ή πρακτική, βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών αντικειμενικών στοιχείων, να καθιστά δυνατό να προβλεφθεί με αρκετή πιθανότητα ότι μπορεί να επηρεάσει άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνάμει, τα εμπορικά ρεύματα μεταξύ των κρατών μελών, κατά τρόπο που θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς μεταξύ κρατών μελών. Πρέπει, επιπλέον, η επιρροή αυτή να μην είναι ασήμαντη (προαναφερθείσα απόφαση Völk, σκέψη 5, και, πρόσφατα, απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Ιουλίου 1992, T-66/89, Publishers Association κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-1995, σκέψη 55). Έτσι, ακόμα και οι συμφωνίες που προβλέπουν απόλυτη εδαφική προστασία εκφεύγουν της απαγορεύσεως του άρθρου 85 της Συνθήκης όταν δεν επηρεάζουν την αγορά παρά μόνο σε ασήμαντο βαθμό, λαμβανομένης υπόψη της ασθενούς θέσεως που κατέχουν οι ενδιαφερόμενοι στην αγορά των σχετικών προϊόντων (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, Musique diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 85).

- 40 Η επίδραση που μπορεί να ασκήσει μια συμφωνία στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών εκτιμάται, μεταξύ άλλων, ενόψει της θέσεως και της σημασίας των συμβαλλομένων μερών στην αγορά των σχετικών προϊόντων (απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 1980, 99/79, *Lancôme και Cosparfrance Nederland*, Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 617, σκέψη 24).
- 41 Για την εκτίμηση της θέσεως που κατέχουν οι επιχειρήσεις στην οικεία αγορά, επιβάλλεται, καταρχάς, ο προσδιορισμός της αγοράς αυτής. Στην υπό κρίση περίπτωση, όσον αφορά τα συγκεκριμένα προϊόντα, το σημείο 4 της αποφάσεως περιέχει την ακόλουθη περιγραφή: «Η σχετική αγορά εν προκειμένω περιλαμβάνει στυλογράφους [και άλλα ομοειδή αντικείμενα] μέσης και υψηλής κατηγορίας τιμών.»
- 42 Η προσφεύγουσα επιβεβαίωσε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι δεν αμφισβητεί τον ορισμό της οικείας αγοράς προϊόντων. Αντιθέτως, προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν προσδιόρισε τη γεωγραφική αγορά. Το Πρωτοδικείο παρατηρεί, συναφώς, ότι η Επιτροπή, με το σημείο 4 της αποφάσεώς της, αναφέρει τα μερίδια της αγοράς που κατέχει η Parker στα διάφορα κράτη μέλη και, με τα σημεία 11 και 18 της αποφάσεώς της, διαπιστώνει ότι υφίστανται, για τα εν λόγω προϊόντα, διαφορές τιμών στα διάφορα κράτη μέλη, ικανές να δημιουργήσουν παράλληλο εμπόριο, και ότι τα προϊόντα Parker κατέχουν ένα σημαντικό μερίδιο της κοινοτικής αγοράς.
- 43 Συνεπώς, η Επιτροπή προέβη στον προσήκοντα προσδιορισμό της αγοράς, αναφερόμενη στην αγορά όλων των κρατών μελών και όχι μόνο στη γερμανική αγορά.
- 44 Πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, όταν αποδεικνύεται ότι οι πωλήσεις τουλάχιστον ενός των συμβαλλομένων σε συμφωνία θύγουσα των ανταγωνισμό αντιπροσωπεύουν μη αμελητέο τμήμα της σχετικής αγοράς, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης έχει εφαρμογή (βλ. προαναφερθείσα απόφαση *Miller κατά Επιτροπής*, σκέψη 10).

- 45 Στην υπό κρίση περίπτωση, είναι αναμφισβήτητο ότι η Parker κατέχει στη γερμανική αγορά των εν λόγω προϊόντων μερίδιο (...) % και στην κοινοτική αγορά μερίδιο (...) %, οι δε κύκλοι εργασιών της Parker και της Herlitz υπερέβησαν, κατά το 1989, τα (...) ECU. Τα στοιχεία αυτά καταδεικνύουν ότι η Parker και η Herlitz είναι επιχειρήσεις αρκετά μεγάλου μεγέθους ώστε η συμπεριφορά τους να μπορεί, καταρχήν, να επηρεάσει το ενδοκοινοτικό εμπόριο. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται το ότι η Herlitz είναι σημαντικός πελάτης της Parker στη γερμανική αγορά.
- 46 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, ενόψει της σημαντικής θέσεως που κατέχει η Parker, της εκτάσεως της παραγωγής της, των πωλήσεων που πραγματοποιεί η Parker εντός των κρατών μελών και του τμήματος των πωλήσεων προϊόντων Parker που πραγματοποιεί η Herlitz, η επίδικη ρήτρα, η οποία αποσκοπεί στην παρεμπόδιση των εξαγωγών και, ως εκ τούτου, των παραλλήλων εισαγωγών στα άλλα κράτη μέλη και, συνεπώς, στη στεγανοποίηση των εθνικών αγορών, υπάρχει κίνδυνος να επηρεάσει αισθητά τα ρεύματα των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών κατά τρόπον που θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των σκοπών της κοινής αγοράς. Κατά συνέπεια, δικαίως η Επιτροπή έκρινε, με το σημείο 18 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η συμφωνία μεταξύ της Parker και της Herlitz, περιορίζοντας τις παράλληλες εισαγωγές και εξαγωγές, ήταν ικανή να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

Όσον αφορά την εφαρμογή της ρήτρας απαγορεύσεως των εξαγωγών

— Συνοπτική έκθεση της επιχειρηματολογίας των διαδίκων

- 47 Η προσφεύγουσα εξηγεί, καταρχάς, ότι η γερμανική θυγατρική της εταιρία Parker Pen GmbH εφοδιάζει τους χονδρεμπόρους και τους λιανοπωλητές που είναι εγκατεστημένοι στη Γερμανία, οι κυριότεροι δε γερμανοί λιανοπωλητές εκπροσωπούνται από τις ενώσεις *Großeinkaufsvereinigung Deutscher Bürobedarfsgeschäfte* (GDB) και *Büro Aktuell* (BA), των οποίων οι πωλήσεις αντιπροσωπεύουν το 80 % του συνόλου των πωλήσεων ειδών γραφείου στη Γερμανία. Ακριβώς για να διευρύνει τα δίκτυα διανομής και να μειώσει την εξάρτησή της από τους παραδοσιακούς ειδικευμένους λιανοπωλητές, η Parker συνδέθηκε με τη Herlitz, η οποία ανέπτυξε στη Γερμανία το σύστημα «all out of one hand». Κατά το σύστημα αυτό, τα καταστήματα αυτοεξυπηρέτησεως και τα πολυκαταστήματα

θέτουν στη διάθεση της Herlitz χώρο 50 έως 100 τμ. από τους χώρους πωλήσεων, στον οποίο η Herlitz εγκαθιστά τις προθήκες, προμηθεύει τα εμπορεύματα και τροποποιεί, ενδεχομένως, τη σύνθεσή τους, ενώ η Parker παραδίδει τα προϊόντα που παραγγέλλει η Herlitz μέσα σε ειδικές χάρτινες συσκευασίες, με επιγραφές στη γερμανική γλώσσα.

- 48 Κατά την προσφεύγουσα, η άρνηση της Herlitz να προμηθεύσει τη Viho δεν οφείλεται στην εφαρμογή της συμφωνίας, αλλά αποτελεί αποτέλεσμα της εσωτερικής πολιτικής της Herlitz, η οποία αρνείται να εφοδιάζει τους χονδρεμπόρους όπως η Viho λόγω του ότι δεν διαθέτουν καταστήματα αυτοεξυπηρέτησως και, συνεπώς, δεν μπορούν να ενταχθούν στο σύστημα εμπορίας που έχει επινοήσει. Συγκεκριμένα, αφορμή για την καταγγελία που υπέβαλε η Viho το 1988 υπήρξε η άρνηση της Parker να εφαρμόσει έναντι αυτής προτιμησιακές τιμές.
- 49 Η προσφεύγουσα αναφέρει, επίσης, ότι η Herlitz εξήγαγε προϊόντα καλυπτόμενα από τη συμφωνία προς την Αυστρία και την Ελβετία, σημειώνει δε ότι η Herlitz αναγνώρισε, κατά την ακρόαση της 4ης Ιουνίου 1991, ότι εξάγει είδη Parker οσάκις οι πελάτες της πραγματοποιούν διεθνείς συναλλαγές, πράγμα το οποίο, κατ'αυτήν, ισχύει και για τη Γαλλία.
- 50 Συνεπώς, κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή προέβη σε εσφαλμένη ερμηνεία των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως και διαπίστωσε, με το σημείο 16 της αποφάσεώς της, ότι από τα δύο τηλετυπήματα της Herlitz προς τη Viho προκύπτει ότι η Herlitz εφάρμοσε τη συμφωνία διανομής που είχε συνάψει με την Parker.
- 51 Τέλος, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι αποστολέας του τηλετυπήματος που εστάλη στη Viho στις 24 Απριλίου 1989 ήταν η Herlitz GmbH & Co KG, νομικό πρόσωπο διαφορετικό από την εταιρία Herlitz AG, η οποία μετείχε στη συμφωνία και στη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής.

- 52 Η Επιτροπή υπενθυμίζει, καταρχάς, ότι, για την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, αρκεί η συμφωνία να έχει ως αντικείμενο τη νόθευση του ανταγωνισμού, χωρίς να απαιτείται να έχει παραγάγει η συμφωνία αυτή συγκεκριμένα αποτελέσματα στην αγορά (βλ. τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1966, 56/64 και 58/64, Consten και Grundig κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 363, και της 30ής Ιανουαρίου 1985, 123/83, BNIC, Συλλογή 1985, σ. 391, σκέψη 22).
- 53 Πέραν της παρατηρήσεως αυτής, η καθής υποστηρίζει, ωστόσο, ότι στην προκειμένη περίπτωση η απαγόρευση των εξαγωγών εφαρμόστηκε πράγματι. Αναφέρει, συναφώς, ότι ο διευθυντής εξαγωγών της Herlitz πληροφόρησε δύο φορές τη Viho ότι η Herlitz δεν ήταν εξουσιοδοτημένη να πραγματοποιεί πωλήσεις προϊόντων Parker εκτός Γερμανίας. Κατά την καθής, η αλληλογραφία που αντηλλάγη με τη Herlitz αποτελεί επαρκή απόδειξη του ότι η Herlitz δικαιολόγησε την άρνησή της επικαλούμενη ορισμένη σύμβαση η οποία, ως εκ τούτου, τέθηκε σε εφαρμογή.
- 54 Η Επιτροπή υποστηρίζει, τέλος, ότι η απαγόρευση των εξαγωγών που συμφωνήθηκε μεταξύ της Parker και της Herlitz ήταν ικανή να παρεμποδίσει τυχόν πωλήσεις της Herlitz προς χονδρεμπόρους εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη. Η καθής υποστηρίζει συναφώς ότι η Herlitz επιτελεί ρόλο χονδρεμπόρου, καθόσον δεν πωλεί τα προϊόντα Parker απευθείας στους καταναλωτές αλλά πωλεί τα προϊόντα αυτά στα πολυκαταστήματα, τα οποία, κατόπιν, μεταπωλούν τα προϊόντα στους πελάτες τους. Αυτή η διαπίστωση επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι η Herlitz εξήγαγε προς την Ελβετία και την Αυστρία προϊόντα τα οποία δεν είχε η ίδια κατασκευάσει, καθώς και από το γεγονός ότι η Herlitz, όπως η ίδια αναγνώρισε κατά την ακρόαση της 4ης Ιουνίου 1991, είχε αρχίσει να πωλεί προϊόντα Parker σε μεγάλους πελάτες που διέθεταν υποκαταστήματα σε χώρες του εξωτερικού, μεταξύ των οποίων και η Γαλλία.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 55 Παρατηρείται, καταρχάς, ότι το γεγονός ότι μια ρήτρα απαγορεύσεως των εξαγωγών, η οποία από την ίδια της τη φύση αποτελεί περιορισμό τους ανταγωνισμού, δεν εφαρμόστηκε από τον διανομέα που την είχε προσυπογράψει δεν αποδεικνύει ότι η ρήτρα αυτή παρέμεινε χωρίς αποτέλεσμα, δεδομένου ότι,

- κατά την προαναφερθείσα απόφαση Miller κατά Επιτροπής (σκέψη 7), η ύπαρξη της μπορεί να δημιουργήσει ένα «επιφανειακό και ψυχολογικό» κλίμα που συμβάλλει στην κατάτμηση της αγοράς και ότι, ως εκ τούτου, το γεγονός ότι μια ρήτρα που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού δεν εφαρμόστηκε από τους συμβαλλομένους δεν αρκεί για να εξαιρεθεί η εν λόγω ρήτρα από την απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Φεβρουαρίου 1984, 86/82, Hasselblad κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 883, σκέψη 46, και, ως πλέον πρόσφατη, την προαναφερθείσα απόφαση Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 175).
- 56 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί, εξάλλου, ότι, στην υπό κρίση περίπτωση, η Herlitz οχυρώθηκε πίσω από την απαγόρευση των εξαγωγών προκειμένου να αρνηθεί την πώληση προϊόντων Parker στη Viho.
- 57 Συναφώς, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η επιχειρηματολογία της Parker, η οποία επικαλείται το γεγονός ότι τα τηλεαντίγραφα που περιείχαν την άρνηση παραδόσεως προϊόντων Parker στη Viho δεν προήλθαν από την Herlitz AG αλλά από την Herlitz GmbH & Co KG, δεν μπορούν να γίνουν δεκτά. Πράγματι, είναι δεδομένο, αφενός, ότι η κατακρινόμενη σύμβαση απορρέει από σύμβαση μεταξύ της Parker και της Herlitz AG. Αφετέρου, δεν αμφισβητείται ότι η Herlitz GmbH & Co KG είναι θυγατρική εταιρία ελεγχόμενη κατά 100 % από τη Herlitz AG και εξαρτώμενη πλήρως από την εταιρία αυτή. Συνεπώς, η συμπεριφορά της θυγατρικής εταιρίας μπορεί να καταλογισθεί στη μητρική εταιρία (βλ. τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1972, 48/69, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 99, σκέψεις 136 έως 141, και της 6ης Μαρτίου 1974, 6/73 και 7/73, Istituto Chemioterapico Italiano και Commercial Solvents κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 113, σκέψη 41).
- 58 Από την ακροαματική διαδικασία προέκυψε, εξάλλου, ότι η ύπαρξη της ρήτρας απαγορεύσεως των εξαγωγών στην επίδικη συμφωνία παρουσίαζε για την Parker το πλεονέκτημα ότι περιόριζε στο γερμανικό έδαφος τη διανομή των προϊόντων της στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας που εφάρμοζε η Herlitz. Συνεπώς, παρά τις ιδιαιτερότητες του συστήματος αυτού, ιδίως τις ιδιαιτερότητες γλωσσικής φύσεως, το ενδεχόμενο πραγματοποίησεως εξαγωγών από τη Herlitz δεν μπορούσε να αποκλεισθεί, δεδομένου ότι οι συμβαλλόμενοι, ή τουλάχιστον η Parker, αισθάνθηκαν την ανάγκη να περιλάβουν στη σύμβαση περί διανομής ρητή ρήτρα απαγορεύσεως των εξαγωγών.

- 59 *Εν πάση περιπτώσει, επιχειρήματα αντλούμενα από την τωρινή κατάσταση, έστω και αν αποδειχθούν ακριβή, δεν επαρκούν για να αποδείξουν ότι οι ρήτρες απαγορεύσεως των εξαγωγών δεν είναι ικανές να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Πράγματι, η κατάσταση αυτή μπορεί να μεταβάλλεται από το ένα έτος στο άλλο, αναλόγως των μεταβολών στους όρους ή στη σύνθεση της αγοράς τόσο εντός της κοινής αγοράς στο σύνολό της όσο και στις διάφορες εθνικές αγορές (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Miller κατά Επιτροπής, σκέψη 14). Συνεπώς, το επιχείρημα ότι η επίδικη ρήτρα δεν εφαρμόστηκε είναι απορριπτό.*

— Ως προς την ύπαρξη κοινοτικού συμφέροντος στη συνέχιση της διαδικασίας

Συνοπτική έκθεση της επιχειρηματολογίας των διαδίκων

- 60 *Η Parker υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν είχε κανένα συμφέρον στη συνέχιση της κατά της προσφεύγουσας διαδικασίας, καθόσον μάλιστα απέρριψε την καταγγελία την οποία είχε υποβάλει η Viho σχετικά με την πολιτική της προσφεύγουσας να επιλαμβάνονται των παραγγελιών των εγκατεστημένων σε άλλο κράτος μέλος πελατών οι τοπικές θυγατρικές της εταιρίες που είναι εγκατεστημένες στο κράτος μέλος αυτό. Υπενθυμίζει συναφώς ότι, στην υπόθεση Automec κατά Επιτροπής, η Επιτροπή δεν συνέχισε τη διαδικασία με την αιτιολογία ότι η αποστολή εξασφάλισης του σεβασμού του δημοσίου συμφέροντος της επέβαλλε να καταστέλλει, κατά προτεραιότητα, τις συμπεριφορές εκείνες οι οποίες, λόγω της εκτάσεως, της βαρύτητας και της διάρκειάς τους, συνιστούν σοβαρότατη προσβολή της λειτουργίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, και ότι το Πρωτοδικείο αναγνώρισε την ορθότητα αυτής της αποφάσεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1992, T-24/90, Automec κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-2223, σκέψη 77).*
- 61 *Η καθής παρατηρεί ότι μόνο κατά το στάδιο της υποβολής του υπομνήματος απαντήσεως η Parker υποστήριξε για πρώτη φορά ότι η Επιτροπή όφειλε να απορρίψει την καταγγελία της Viho λόγω ελλείψεως κοινοτικού συμφέροντος. Η καθής θεωρεί ότι έχει μεν την ευχέρεια να απορρίπτει τις καταγγελίες στις περιπτώσεις που έχουν περιορισμένες οικονομικές επιπτώσεις ή μικρή σημασία*

από νομικής πλευράς, δεν είναι εντούτοις υποχρεωμένη να το πράττει. Παρατηρεί, εξάλλου, ότι η ως άνω απόφαση στην υπόθεση Automec κατά Επιτροπής είναι μεταγενέστερη της εκδόσεως της αποφάσεως που προσβάλλεται στο πλαίσιο της παρούσας δίκης και ότι, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι δεν την έλαβε υπόψη της.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 62 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί, καταρχάς, ότι η προσφεύγουσα, η οποία προέβαλε το επιχείρημα περί ελλείψεως κοινοτικού συμφέροντος για πρώτη φορά με το υπόμνημα απαντήσεώς της, επικαλείται ουσιαστικά προς στήριξη του επιχειρήματος αυτού το γεγονός ότι, στις 30 Σεπτεμβρίου 1992, η Επιτροπή απέρριψε την καταγγελία που υπέβαλε η Viho βάλλουσα κατά την πολιτικής της Parker να επιλαμβάνονται των παραγγελιών των πελατών ενός κράτους μέλους οι τοπικές θυγατρικές της εταιρίες που είναι εγκατεστημένες στο κράτος μέλος αυτό. Συνεπώς, η απόφαση αυτή, η οποία ελήφθη μετά τις 24 Σεπτεμβρίου 1992, ημερομηνία ασκήσεως της προσφυγής, μπορεί να θεωρηθεί ως πραγματικό και νομικό στοιχείο το οποίο ανέκλυσε κατά τη διαδικασία, υπό την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 63 Υπενθυμίζεται, στη συνέχεια, ότι η έκταση των υποχρεώσεων της Επιτροπής στον τομέα του ανταγωνισμού πρέπει να εξετάζεται με γνώμονα το άρθρο 89, παράγραφος 1, της Συνθήκης το οποίο, στον τομέα αυτόν, αποτελεί ειδική έκφραση της γενικής αποστολής επιβλέψεως που αναθέτει στην Επιτροπή το άρθρο 155 της Συνθήκης ΕΟΚ. Πρέπει επίσης να υπενθυμιστεί συναφώς και ότι, για την εκτίμηση του κοινοτικού συμφέροντος όσον αφορά τη συνέχιση της εξετάσεως μιας υποθέσεως, η Επιτροπή οφείλει να λαμβάνει υπόψη της τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως και τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που της αναφέρονται με την υποβληθείσα καταγγελία.
- 64 Στην υπό κρίση περίπτωση, αρκεί η παρατήρηση ότι ορθώς η Επιτροπή, με το σημείο 16, όγδοο εδάφιο, της αποφάσεώς της χαρακτήρισε τη ρήτρα απαγορεύσεως των εξαγωγών ως σύμπραξη υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και αναγνώρισε ότι ήταν ικανή να επηρεάσει αισθητά τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

- 65 Επομένως, η Επιτροπή, αποφασίζοντας τη συνέχιση της διαδικασίας μετά την ανακάλυψη εγγράφου από το οποίο προέκυπτε, εκ πρώτης όψεως, η ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, έκανε ορθή χρήση της ευχέρειας εκτιμήσεως που διαθέτει και δεν υπέπεσε σε νομική πλάνη. Συνεπώς, η αιτίαση που συνίσταται στην έλλειψη κοινοτικού συμφέροντος πρέπει να απορριφθεί.
- 66 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι ο λόγος ακυρώσεως που συνίσταται στην παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης είναι απορριπτέος.

Επί του λόγου ακυρώσεως που συνίσταται στην ανεπαρκή αιτιολογία

- 67 Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι όλες οι αιτιάσεις που διατυπώνει κατά της αποφάσεως της Επιτροπής αποδεικνύουν ότι η απόφαση αυτή δεν τηρεί τις περί αιτιολογήσεως επιταγές του άρθρου 190 της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 68 Η καθής θεωρεί ότι αιτιολόγησε προσηκόντως την απόρριψη των επιχειρημάτων της Parker και απέδειξε επαρκώς ότι η συμφωνία ήταν ικανή να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.
- 69 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι από τις εκτιμήσεις της Επιτροπής σχετικά με τη διαπίστωση της παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, στην οποία προέβη η καθής με την προσβαλλομένη πράξη, προκύπτει ότι η Επιτροπή έλαβε επαρκώς υπόψη της τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας σχετικά με τα πραγματικά και τα νομικά περιστατικά που έχουν ουσιώδη σημασία στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως και ότι, ως εκ τούτου, δεν υφίσταται παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως. Συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως που συνίσταται στην ανεπαρκή αιτιολογία είναι απορριπτέος.

Επί του λόγου ακυρώσεως που συνίσταται στην παράβαση των διαδικαστικών κανόνων

Συνοπτική έκθεση της επιχειρηματολογίας των διαδίκων

- 70 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν της κοινοποίησε πλήρη μετάφραση στην αγγλική γλώσσα ολόκληρου του κειμένου των πρακτικών της ακροάσεως της 4ης Ιουνίου 1991, όπως όφειλε να πράξει κατ' εφαρμογήν του κανονισμού αριθ. 1 του Συμβουλίου, της 15ης Απριλίου 1958, περί καθορισμού του γλωσσικού καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/001, σ. 14, στο εξής: κανονισμός αριθ. 1), καθώς και των άρθρων 217 και 248 της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 71 Η Επιτροπή απαντά ότι η Parker εκπροσωπήθηκε κατά την ακρόαση αυτή και ότι οι εκπρόσωποί της είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν την ταυτόχρονη διερμηνεία των συζητήσεων. Η καθής υποστηρίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 4, του οικείου κανονισμού 99/63/ΕΟΚ, της 25ης Ιουλίου 1963, περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 37, στο εξής: κανονισμός 99/63), κοινοποιεί στους διαδίκους αντίγραφο των πρακτικών ώστε να τους δοθεί η δυνατότητα να ελέγξουν κατά πόσον έχουν καταχωριστεί σωστά οι δηλώσεις τους αλλά ότι κανένα κείμενο δεν την υποχρεώνει να εξασφαλίζει τη μετάφραση των δηλώσεων των άλλων εμπλεκομένων μερών.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 72 Υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 9, παράγραφος 4, του κανονισμού 99/63, οι ουσιώδεις δηλώσεις κάθε προσώπου που καταθέτει καταχωρίζονται σε πρακτικά, τα οποία το εν λόγω πρόσωπο διαβάζει και εγκρίνει.
- 73 Στην υπό κρίση περίπτωση, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι δόθηκε στην προσφεύγουσα η δυνατότητα να λάβει λυσιτελώς γνώση του περιεχομένου των

πρακτικών, τα οποία υπογράφηκαν από τον σύμβουλο και τον πρόεδρό της, ο οποίος και διατύπωσε την επιφύλαξη «υπογραφή ισχύουσα μόνο για τα μέρη στη γαλλική και την αγγλική γλώσσα και υπό την επιφύλαξη των επουσιωδών τροποποιήσεων που σημειώνονται στις σελίδες 12, 33 και 37».

- 74 Επιπλέον, η προσφεύγουσα, η οποία δεν αμφισβητεί το ότι της δόθηκε η δυνατότητα να παρακολουθήσει τα διαμειφθέντα κατά την ακρόαση χάρη στην ταυτόχρονη διερμηνεία, δεν διατείνεται ότι, εξ αιτίας της ελλείψεως μεταφράσεως των τμημάτων που είχαν συνταχθεί στη γερμανική γλώσσα, τα πρακτικά περιέχουν ως προς αυτήν ουσιώδεις ανακρίβειες ή παραλείψεις, ικανές να έχουν επιζήμιες συνέπειες που θα μπορούσαν να καταστήσουν πλημμελή τη διοικητική διαδικασία (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1970, 41/69, *Chemiefarma κατά Επιτροπής*, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 397, σκέψη 52).
- 75 Συνεπώς, αυτός ο λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτός.

Επί της παραβάσεως του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού αριθ. 17

- 76 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη της, κατά την επιβολή του προστίμου, την έλλειψη προθέσεως εκ μέρους της και ότι παραβίασε τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας

Επί της ελλείψεως προθέσεως

- 77 Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι η Επιτροπή δεν μπόρεσε να αποδείξει παρά μόνο μία, μη διαπραχθείσα εκ προθέσεως, παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ήτοι την παρεμπόδιση των εξαγωγών που προβλέπεται στο σημείο 7 της συμφωνίας. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει συναφώς ότι δεν είχε την πρόθεση να περιορίσει τις εξαγωγές της Herlitz προς τα άλλα κράτη

μέλη, ούτε εξάλλου θα μπορούσε να έχει τέτοια πρόθεση, δεδομένου ότι τα προϊόντα Parker δεν προσφέρονται, λόγω της συσκευασίας τους, για να διατεθούν εντός των χωρών αυτών. Αντιθέτως, εξετάστηκαν οι δυνατότητες διεισδύσεως στην ελβετική και την αυστριακή αγορά.

- 78 Η προσφεύγουσα βεβαιώνει επίσης ότι η Herlitz ήταν εκείνη που εκπόνησε το σχέδιο της αρχικής συμφωνίας και το υπέβαλε, τον Ιούλιο του 1986, στον διευθυντή της Parker για την Ευρώπη, στο Ηνωμένο Βασίλειο· το σχέδιο αυτό υπογράφηκε, αντίθετα προς την πολιτική που εφαρμόζει η εταιρεία, χωρίς να ζητηθεί νομική γνωμοδότηση και χωρίς να επιφέρει τροποποιήσεις. Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι η Herlitz δεν αμφισβητεί το γεγονός αυτό και σημειώνει συναφώς ότι, κατά την ακρόαση, ο εκπρόσωπος της Herlitz δήλωσε, σχετικά με την επίδικη συμφωνία, ότι «σήμερα κανείς δεν γνωρίζει πλέον ακριβώς από πού προήλθε η συμφωνία· πιθανόν να προήλθε από τα γραφεία της Herlitz, δεν γνωρίζουμε πλέον». Η Parker προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν εξακρίβωσε υπό ποιες ακριβώς περιστάσεις η επίδικη ρήτρα περιελήφθη στη συμφωνία.
- 79 Η προσφεύγουσα παρατηρεί, εξάλλου, ότι αφαιρέσε από τη συμφωνία τον περιλαμβανόμενο σ'αυτήν περιορισμό των εξαγωγών μόλις το διοικητικό της συμβούλιο έλαβε γνώση της ρήτρας και ότι εφάρμοσε ένα πρόγραμμα προσαρμογής της οργανώσεώς της προς τους ισχύοντες κανόνες ανταγωνισμού, ούτως ώστε οι κανόνες αυτοί να τηρούνται πλήρως. Αυτό το πρόγραμμα, το οποίο περατώθηκε ήδη από το 1987, δεν μπορούσε να εφαρμοστεί σε ρήτρες οι οποίες ούτε ήταν γνωστές ούτε εφαρμόζονταν.
- 80 Η καθής αναγνωρίζει μεν ότι με την απόφαση διαπιστώνεται μία μόνο παράβαση, ήτοι η ύπαρξη συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής με σκοπό την παρεμπόδιση των παραλλήλων εισαγωγών προϊόντων Parker, και ότι το πρόγραμμα συμμορφώσεως της Parker προς τους κανόνες ανταγωνισμού καθώς και το γεγονός ότι υπήρξε πολύ συνεργάσιμη πρέπει να εγγραφούν στο ενεργητικό της Parker, παρατηρεί ωστόσο ότι η επίδικη ρήτρα ίσχυσε από την 1η Μαρτίου 1987 έως τις 28 Σεπτεμβρίου 1989 και ότι, συνεπώς, δεν επηρεάστηκε από τις προσπάθειες που κατέβαλε η Parker.

- 81 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, για να μπορεί μια παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού της Συνθήκης να θεωρηθεί ως διαπραχθείσα εκ προθέσεως, δεν είναι απαραίτητο να είχε η επιχείρηση συναίσθηση του ότι παραβιάζει απαγόρευση θεσπιζόμενη από τους κανόνες αυτούς αλλά αρκεί να τελούσε εν γνώσει του ότι η συμπεριφορά που της προσάπτεται είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού.
- 82 Στην υπό κρίση περίπτωση, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, ήδη με την έναρξη της διοικητικής διαδικασίας, η Parker αναγνώρισε ότι οι ρήτρες απαγορεύσεως των εξαγωγών αντιβαίνουν στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η Parker είχε συνείδηση του ότι η επίδικη ρήτρα είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό, αν όχι την απαγόρευση των εξαγωγών και αποσκοπούσε, ως εκ τούτου, στη στεγανοποίηση της αγοράς. Συνεπώς, πρέπει να θεωρηθεί ότι η Parker ενήργησε εκ προθέσεως (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Νοεμβρίου 1983, 96/82 έως 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 και 110/82, IAZ κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3369, σκέψεις 45 έως 47).

Επί της παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως

- 83 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η απόφαση παραβιάζει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως καθόσον αντιμετωπίζει την Parker κατά τρόπο διαφορετικό από άλλες εταιρίες σε περιπτώσεις παρακωλύσεως των εξαγωγών. Όπως έπραξε με την απόφαση 92/427/ΕΟΚ, της 27ης Ιουλίου 1992, σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/32. 800 και 33. 335 — Quantel International — Continuum/Quantel SA, ΕΕ L 235, σ. 9, στο εξής: απόφαση Quantel) και στην υπόθεση AKZO Coatings (*Δέκατη ένατη έκθεση για την πολιτική ανταγωνισμού*, σημείο 45), όπου δεν επέβαλε πρόστιμο λόγω, στην πρώτη περίπτωση, των περιορισμένων επιπτώσεων στην εμπορία των σχετικών προϊόντων και, στη δεύτερη περίπτωση, του προγράμματος συμμορφώσεως προς τους κανόνες του ανταγωνισμού που είχε εφαρμόσει η ενεχομένη επιχείρηση, η Επιτροπή όφειλε, στην υπό κρίση περίπτωση, να μην επιβάλει πρόστιμο και να κλείσει τη διαδικασία σε προηγούμενο στάδιο, καθόσον η συμφωνία που συνήφθη με τη Herlitz υπήρξε το μόνο δείγμα παρακωλύσεως των εξαγωγών, δεν εντάσσεται σε μια γενική πολιτική περιορισμού του ανταγωνισμού, η δε Parker εφάρμοσε ένα πρόγραμμα συμμορφώσεώς της προς τους κανόνες του ανταγωνισμού.

- 84 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι το επιχείρημα που στηρίζεται στην παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρήσεως αναφέρεται μάλλον στο ότι η Επιτροπή συνέχισε τη διαδικασία και όχι στο πρόστιμο που επέβαλε. Η καθής παραπέμπει συναφώς στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Darmon στην προαναφερθείσα υπόθεση *Ahlström Osakeyhtiö* κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-1307, συγκεκριμένα σ. I-1445, σκέψη 527), με τις οποίες συμφωνεί πλήρως: «Εφόσον μια επιχείρηση που έχει ασκήσει προσφυγή κατά αποφάσεως της Επιτροπής έχει παραβεί τους κανόνες που θέτει το δίκαιο του ανταγωνισμού, δεν μπορεί, κατά την άποψή μου, να αποφύγει τις συνέπειες της παραβάσεως αυτής, ισχυριζόμενη ότι η συμπεριφορά ενός άλλου επιχειρηματία ήταν επίσης παράνομη.»
- 85 Η Επιτροπή υποστηρίζει ακόμα ότι η επίκληση της αποφάσεως *Quantel* είναι άστοχη, καθόσον, στην υπόθεση εκείνη, η Επιτροπή θεώρησε ότι η βλάβη του ανταγωνισμού, καθώς και οι επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών ήταν αισθητές και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 85, παράγραφος 1, είχε εφαρμογή. Το γεγονός ότι, στην εν λόγω υπόθεση, η Επιτροπή δεν έκρινε σκόπιμη την επιβολή προστίμου δεν μπορεί να προβληθεί προς στήριξη του ισχυρισμού της προσφεύγουσας ότι η συμφωνία που συνήψε με τη *Herlitz* έχει αμελητέες επιπτώσεις στο εμπόριο.
- 86 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι όταν μια επιχείρηση έχει παραβεί, με τη συμπεριφορά της, το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεν μπορεί να αποφύγει την επιβολή κυρώσεων για τον λόγο ότι σε άλλον επιχειρηματία δεν επιβλήθηκε κανένα πρόστιμο, εφόσον μάλιστα η περίπτωση του επιχειρηματία αυτού δεν έχει καν υποβληθεί στην κρίση του κοινοτικού δικαστή (βλ., ως πλέον πρόσφατη, την προαναφερθείσα απόφαση *Ahlström Osakeyhtiö* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 197). Κατά συνέπεια, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι, σε παρόμοιες περιστάσεις, δεν επιβλήθηκε σε άλλες επιχειρήσεις πρόστιμο είναι απορριπτέο.

Όσον αφορά το δυσανάλογο του προστίμου

- 87 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, με τον τελευταίο λόγο ακυρώσεως, ότι η απόφαση συνιστά παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, καθόσον επιβάλλει στην Parker πρόστιμο δυσανάλογο σε σχέση προς τον όγκο των πωλήσεων που αφορά η παράβαση. Υπενθυμίζει ότι, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση στην προαναφερθείσα υπόθεση *Musique diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής (σκέψεις 120 και 121), η Επιτροπή, για τον καθορισμό του προστίμου, έχει το δικαίωμα να λάβει υπόψη τον όγκο και την αξία των εμπορευμάτων που αποτελούν αντικείμενο της παραβάσεως και όχι τόσο τον ολικό κύκλο εργασιών της εταιρίας, ιδίως όταν τα οικεία εμπορεύματα δεν αντιπροσωπεύουν παρά μόνον ένα μικρό ποσοστό του εν λόγω κύκλου εργασιών.
- 88 Η προσφεύγουσα, υπενθυμίζοντας ότι οι εκ μέρους της Herlitz πωλήσεις προϊόντων Parker ανέρχονταν ετησίως σε (...) ECU περίπου κατά την περίοδο από 1ης Μαρτίου 1987 έως 28 Σεπτεμβρίου 1989, παρατηρεί ότι το επιβληθέν πρόστιμο αντιστοιχεί στο (...) % αυτού του ποσού. Θεωρεί το ποσοστό αυτό δυσανάλογο, λαμβανομένου υπόψη του ότι, το 1987, εφάρμοσε πρόγραμμα συμμορφώσεως προς τους κανόνες ανταγωνισμού, το οποίο και τηρεί έκτοτε.
- 89 Η Επιτροπή θεωρεί ότι το επιβληθέν πρόστιμο δεν είναι δυσανάλογο σε σχέση προς τη διαπιστωθείσα παράβαση. Υπενθυμίζει, συναφώς, ότι ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών της Parker ήταν κατά τι μεγαλύτερος από (...) ECU και, επομένως, το πρόστιμο δεν μπορούσε να υπερβεί τα (...) ECU. Ωστόσο, το πρόστιμο των 700 000 ECU που επιβλήθηκε στην Parker αντιπροσώπευε το (...) % του ανερχομένου σε (...) ECU κύκλου εργασιών της Parker εντός της Κοινότητας και το (...) % του ανερχομένου σε (...) ECU κύκλου εργασιών της στη γερμανική αγορά. Το επιβληθέν πρόστιμο, συγκρινόμενο με τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν σε άλλες περιπτώσεις απαγορεύσεως των εξαγωγών (*Pioneer*, *Toshiba*, *Dunlop*), αντιπροσωπεύει ποσοστό σαφώς κατώτερο του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε με τα προϊόντα που αποτέλεσαν το αντικείμενο της παραβάσεως.

- 90 Η Επιτροπή υπενθυμίζει, εξάλλου, ότι, στο σημείο 24 της αποφάσεως, αναφέρει τους λόγους για τους οποίους επεφύλαξε στην Parker ηπιότερη μεταχείριση: καταρχάς, η Parker έλαβε μέτρα για την εξάλειψη της απαγορεύσεως των εξαγωγών σχεδόν αμέσως μετά τη διαπίστωσή της εκ μέρους των υπαλλήλων της Επιτροπής· στη συνέχεια, η Parker αποδείχθηκε πολύ συνεργάσιμη κατά τη διεξαγωγή των ελέγχων· τέλος, η Parker εκπόνησε λεπτομερές πρόγραμμα συμμορφώσεως προς τους κανόνες του ανταγωνισμού.
- 91 Η καθής θεωρεί, κατά συνέπεια, ότι δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι ενήργησε αυθαίρετα ή υπερέβαλε κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, δεδομένου ότι έλαβε υπόψη της τις ελαφρυντικές περιστάσεις που συτρέχουν στην υπό κρίση περίπτωση.
- 92 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, κατά τη νομολογία του Διακστηρίου, το ύψος του προστίμου πρέπει να κλιμακώνεται σε συνάρτηση προς τις περιστάσεις υπό τις οποίες διαπράχθηκε η παράβαση και προς τη βαρύτητά της (απόφαση του Διακστηρίου της 12ης Νοεμβρίου 1985, 183/83, Kyrr κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 3609, σκέψη 40), η δε εκτίμηση της βαρύτητας της παραβάσεως, προς τον σκοπό του καθορισμού του ύψους του προστίμου, πρέπει να γίνεται λαμβανομένης υπόψη ιδίως της φύσεως των περιορισμών που επιβάλλονται στον ανταγωνισμό (προαναφερθείσα απόφαση του Διακστηρίου στην υπόθεση ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, σκέψη 176, και απόφαση του Διακστηρίου της 15ης Ιουλίου 1970, 45/69, Boehringer κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 461, σκέψη 53).
- 93 Στην υπό κρίση περίπτωση, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη της, με το σημείο 24 της αποφάσεώς της, ελαφρυντικές περιστάσεις υπέρ της προσφεύγουσας, ιδίως το γεγονός ότι η προσφεύγουσα, αφενός, συνεργάστηκε ήδη από την αρχή της διοικητικής διαδικασίας και, αφετέρου, εφάρμοσε πρόγραμμα συμμορφώσεως προκειμένου να εξασφαλίσει την εκ μέρους των διανομένων και των θυγατρικών της εταιριών τήρηση των κανόνων ανταγωνισμού.

- 94 Αντιθέτως, από την απόφαση της Επιτροπή προκύπτει ότι η καθής δεν έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι ο κύκλος εργασιών που πραγματοποιήθηκε με τα προϊόντα που αποτέλεσαν το αντικείμενο της παραβάσεως ήταν σχετικά μικρός σε σχέση προς τον κύκλο εργασιών από το σύνολο των πωλήσεων της Parker. Υπενθυμίζεται συναφώς ότι είναι θεμιτό να λαμβάνεται υπόψη τόσο ο ολικός κύκλος εργασιών της επιχειρήσεως, που αποτελεί ένδειξη, έστω και κατά προσέγγιση και ατελή, του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της, όσο και το ποσοστό του κύκλου εργασιών που προέρχεται από τα εμπορεύματα που αποτελούν το αντικείμενο της παραβάσεως και το οποίο μπορεί να παράσχει κάποια ένδειξη όσον αφορά την έκταση της παραβάσεως. Ως εκ τούτου, δεν πρέπει να προσδίδεται ούτε στο ένα ούτε στο άλλο από τα μεγέθη αυτά δυσανάλογη σημασία σε σχέση προς τα άλλα στοιχεία εκτιμήσεως και ότι, συνεπώς, ο καθορισμός του προσήκοντος προστίμου δεν μπορεί να είναι αποτέλεσμα απλού υπολογισμού στηριζομένου στον ολικό κύκλο εργασιών (προαναφερθείσες αποφάσεις *Musique diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 121, και *Krupp* κατά Επιτροπής, σκέψη 37).
- 95 Ενόψει αυτών των σκέψεων, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι το πρόστιμο των 700 000 ECU που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα δεν είναι το προσήκον, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του μικρού κύκλου εργασιών τον οποίο αφορά η παράβαση, και ότι δικαιολογείται, στο πλαίσιο της αρμοδιότητας πλήρους δικαιοδοσίας που διαθέτει, να μειώσει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην Parker σε 400 000 ECU.

Επί των αιτημάτων με τα οποία ζητείται η απόδοση των εξόδων συστάσεως της ασφαλείας όσον αφορά την πληρωμή του επιβληθέντος προστίμου

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 96 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το αίτημα αποδόσεως των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Parker για να συστήσει ασφάλεια όσον αφορά την πληρωμή του προστίμου είναι απαράδεκτο καθόσον το Πρωτοδικείο δεν έχει αρμοδιότητα να αποφανθεί επί ενός τέτοιου αιτήματος στο πλαίσιο του ελέγχου της νομιμότητας μιας πράξεως δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Ιουνίου 1986, 53/85, *AKZO* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 1965).

- 97 Η προσφεύγουσα υποστήριξε, κατά το στάδιο της υποβολής του υπομνήματος απαντήσεως, ότι το Πρωτοδικείο οφείλει, κατά το άρθρο 87, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων και ότι, σύμφωνα με το άρθρο 91, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας, θεωρούνται ως έξοδα που μπορούν να αναζητηθούν τα αναγκαία έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν οι διάδικοι λόγω της δίκης. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι στα έξοδα αυτά περιλαμβάνονται και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε για τη σύσταση ασφαλείας, υπό μορφή τραπεζικής εγγυήσεως, όσον αφορά την πληρωμή του προστίμου και απορρίπτει το επιχείρημα ότι ο διάδικος που βάλλει κατά της επιβολής προστίμου μπορεί να αποφύγει τα πρόσθετα έξοδα επιλέγοντας να μη συστήσει τραπεζική εγγύηση.
- 98 Η καθής απάντησε, κατά το στάδιο της υποβολής του υπομνήματος ανταπαντήσεως, ότι, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως βάλλουσας κατά αποφάσεως περί επιβολής προστίμου, δεν χρειάζεται να εξεταστεί το ζήτημα αν τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ο προσφεύγων για τη σύσταση ασφαλείας όσον αφορά την πληρωμή του προστίμου αποτελούν ή όχι έξοδα δυνάμενα να αναζητηθούν, καθόσον το ζήτημα αυτό μπορεί να εξεταστεί μεταγενεστέρως στο πλαίσιο διαφοράς σχετικής με το ύψος των εξόδων. Η καθής προσθέτει ότι από τη Διάταξη του Δικαστηρίου της 20ής Νοεμβρίου 1987 (183/83, Kupp κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4611) προκύπτει ότι, εν πάση περιπτώσει, τα εν λόγω έξοδα δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα «λόγω της δίκης» υπό την έννοια του άρθρου 91, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 99 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι από το δικόγραφο της προσφυγής δεν προκύπτουν οι νομικοί ισχυρισμοί επί των οποίων η προσφεύγουσα στηρίζει το αίτημα αποδόσεως των εξόδων για τη σύσταση της τραπεζικής εγγυήσεως.

100 Συνεπώς, όσον αφορά το αίτημα αυτό, το δικόγραφο της προσφυγής δεν πληροί τις ελάχιστες προϋποθέσεις που θέτουν το άρθρο 19 του Οργανισμού (ΕΟΚ) του Δικαστηρίου και το άρθρο 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας για το παραδεκτό της προσφυγής. Ως εκ τούτου, το ανωτέρω αίτημα πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.

101 Πρέπει, εξάλλου, να παρατηρηθεί ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. προαναφερθείσα Διάταξη στην υπόθεση Kurr κατά Επιτροπής), τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα για τη σύσταση της τραπεζικής εγγυήσεως δεν θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν ως έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα λόγω της δίκης. Συνεπώς, εν πάση περιπτώσει, το αίτημα της προσφεύγουσας περί αποδόσεως των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε για τη σύσταση της τραπεζικής εγγυήσεως, καθόσον στηρίζεται στις διατάξεις του άρθρου 91, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας, είναι αβάσιμο.

Επί των δικαστικών εξόδων

102 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα. Επειδή στην υπό κρίση περίπτωση οι διάδικοι ηττήθηκαν μερικώς, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι, κατ' ορθή εκτίμηση των περιστάσεων, κάθε διάδικος πρέπει να φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Μειώνει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 2 της αποφάσεως 92/426/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 15ης Ιουλίου 1992, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/32. 725 — Viho/Parker Pen) στα 400 000 ECU.**
- 2) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.**
- 3) Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.**

Schintgen

García-Valdecasas

Kirschner

Vesterdorf

Bellamy

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Ιουλίου 1994.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

R. Schintgen